

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mašč oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 86 • Maribor, sobota, dne 3. septembra 1938 • Leto XIII

Razmere nas silijo, da mislimo

Po beograjski konferenci združene opozicije so nastale pri nas politične razmere, če smemo sedanje stanje tako imenovati, prej bolj meglene kakor jasne. Vtis imamo, da se bliža duhovna in politična kriza svojemu vrhuncu, ker mora priti do odločitve.

Prav sedaj se kljub raznim konferencam in taborom, ki se vrše ene za zaprtimi vrati, drugi v obliki propagandnih manifestacij, vendarle v javnem življenju, zlasti pa v tisku, bolj in bolj pogostoma javlja nergavo medsebojno omalovaževanje, sumničenje in obrekovanje nasprotnikov, kar že po pedagoških načelih ne more zbuja v javnosti zaupanje, pač pa pospeševati duhovni razkroj in politično nemoralnost.

Državljan, ki smo prepričani, da nam gre pravica sodelovanja v javnem življenju, ki bi radi svobodno razpravljali o domačih in zunanjepolitičnih vprašanjih ter imeli vpliv na dogodke po našem zdravem razumu, občutimo te nedostatke krvavo, in sicer, ne iz svojih sebičnih razlogov, ker vemo, da v teh razmerah propada naša življenjska sila, ki bi, če jo ohranimo v aktivnem sodelovanju, jako mnogo koristila splošnosti, to je, zdravemu socialnemu, političnemu in kulturnemu razvoju.

V sedanjih letargiji in psevdokulturi te sile propadajo, kar nam mora biti večno žal.

Naša zahteva je, da se te stvari izpremenijo. Predvsem je treba, da se o političnih iniciativah, dobrih ali slabih, javno razpravlja. V ta namen je potrebna popolna politična svoboda po načelu demokracije. Potrebno je, da je notranja in zunanja politika javna in da je diskuzija o njej svobodna. Končno je potrebno, da so vse merodajne politične izjave konkretne, kakršne so običajne v demokraciji.

Nobena demokratična država raznih političnih idej in koncepcij ne zavrača, molče ali s smešenjem, marveč razpravlja o njih ter jih potem na podlagi spoznanja in razprave ali odobri ali pa zavrne. Tako zahteva morala parlamentarizma, kar je obsebi razumljivo, ker zdrava javnost odobri vedno le to, kar je za splošnost prav in dobro, če je država prej poskrbela za pravo realno vzgojo državljanov.

Demokracija se nima bati »presenečenj«, ker je skupnost interesov v splošnem človeštvu že prirojena.

Listi so polni poročil o sejah in konferencah političnih gibanj. Uspehi teh prireditev so dvomljive vrednosti, ko se pri njihovi vrednotenju.

Zakaj? Kako naj se to opravičuje pred javnostjo? Ni je opravičbe, ker je tudi delavstvo politični faktor. In ne le politično, tudi gospodarsko! Zato pač delavstvo ne bo prej odnehalo, da si izvojuje državljanske pravice. Država ima na tem največji interes.

Roosevelt o fašizmu

Bazelska »Nationalzeitung« poroča, da je jaseen in učinkovit govor predsednika Roosevelta, ki ga je imel ob promociji za častnega doktorja kanadske univerze v Kingstonu, vzbudil pozornost v celem svetu. Nemško časopisje je govor le na kratko omenilo... Če je nekoč Mussolini rekel, da bo Evropa jutri fašistična, mu je prezident odgovoril, da se bo jutri ves ostali kulturni svet strnil k obrambi človečanskih pravic. Amerika bo imela tu svoje mesto! — Roosevelt je rekel: »Kultura ni nikakoli nacionalna, marveč internacionalna zadeva in kulturnih idej ne ločijo politične meje, marveč so leté skupne vsem svobodnim narodom.«

Oklic dr. Beneša

Predsednik republike dr. Beneš je izdal oklic na narod, v katerem objavlja osnovna načela za pogajanja z manjšinami. Oklic zahteva, da se preide k pogajanju.

Naša zvestoba do načela in boja je neomahljiva

Za svobodo in kulturo človeštva

Delavsko socialistično gibanje ima mnogo sovražnikov. Sovražniki so javni in prikriti. Toda vsi napor sovražnikov se odbijajo od naše trdne načelnosti, ki smo si jo pridobili v realnih življenjskih bojih in s svojo izobrazbo. Nihče, tudi najhujša reakcija ne bo nikdar mogla teh naših načel omajati.

To trdimo, ker vemo, da je realno življenje, v katerem je kopa krivic, najboljši učitelj in plemenit značajen človek ni ga najboljši učenec.

Reakcija nas hoče uspavati. Misli si, to pa to in zopet ono bom natvezila delavskemu gibanju, zasejala bom med njimi prepire, podkupila bom tega in onega. To bo zaleglo nekaj. Če bo v njih vrstah nezaupanje, če se bodo prepirali med seboj, ni vrag, da to delavsko gibanje oslabi. No, pa, če še to ne bi dosti zaleglo, prepovemo delavstvu javno udejstvovanje, posežemo po diktaturi nad njim, pa bo imelo jezik zavezan in načelnost se mu bo — ohladila.

Taki so računi nasprotnikov delavskega gibanja v kapitalistično realiziranih vrstah, ki žrtvujejo milijone denarja, ki ga je zaslužilo delavstvo s svojimi krvavimi žulji, v take namene.

Ne bomo ponavljali vseh dejstev. — Nemški fašizem je spravil na noge nemški in ameriški kapital. O več kot štiri sto milijonih »daril« so poročali listi. Malemu Henleinovemu gibanju na Čehoslovaskem je samo industrijska zveza (domača) podarila okoli sedem milijonov čeških kron »podpore«. Ta dva zgleda dokazujeta, kdo podpira nasprotnike delavskega gibanja in posledice pa kažejo, v kakšen namen.

Kljub vsem tem manevrom, kljub zatrtju delavskega gibanja pa vidimo po vseh avtoritarnih deželah in drugod, da nasilstvo socializma, ker je naraven pojav, reakcija ni zatrla. Povsod se socialistično delavstvo z vso vmeno udejstvuje v mogočnih korporacijah za socialnopolitične, delavskopravne, higijske in kulturne zahteve. Povsod rasejo zahteve in inicijative delavstva diktatorjem čez glavo. Socialistična

ideja se širi in diktatorji si ne morejo pomagati drugače, kakor da z nasilstvom zavračajo delavske zahteve, dokler to pojde. Socialistična borba pridobiva javno mnenje zase, diktatorji pa ostajajo osamljeni in označeni kot nasprotniki delavskega blagostanja. To je sicer le proces razkroja diktature, vendar pa hud udarec za diktature. V Nemčiji imajo delavci tudi svoj tajni radio že več mesecev, toda oblasti ga ne najdejo, čeprav ga išče ves državni aparat. Ta radio poroča vsak dan o dogodkih in vrši predavanja.

Delavstvo zna čuvati svoja načela, zna se bojevati za svoje prepričanje. Omejevanje svoboščin ne koristi, krivično kaznovanje je seme socializma. To vemo vsi, ki smo v delavskem gibanju. Vemo, zato smo pripravljeni vedno na močnejši pritisk kakor tudi na vsako politično in volilno akcijo, kar se nam v zadnjem času obeta.

Tudi naša zvestoba do načel in do boja ostane neomahljiva!

Angleška javnost svari Nemčijo

Enotnost javnega mnenja.

Angleški tisk kakor tudi govori politikov po pokrajinah in krajih so ustvarili v Angliji skoraj enotno javno mnenje. To mnenje pravi:

»Svetovni požar grozi; v vsak konflikt v srednji Evropi bi skoraj gotovo morala biti zapletena Anglija. Zaradi tega je treba ta konflikt z vsemi pomočmi preprečiti. O tem je treba sedaj Nemčijo temeljito prepričati.«

Angleški tisk pravi, da v takem trenutku ni primerno in mogoče obvestiti svetovno javnost o vseh podrobnostih iz taktičnih razlogov, toda mrzlično in jako pozitivno delovanje v vseh področjih najvažnejših central svetovnih velesil, kakor tudi resna in dramatična svarila angleškega tiska vseh strankarskih smeri, morajo tudi površnega opazovalca prepričati, kako resna je Anglija v tem primeru. Kdor pozna Anglijo, ve, da se ob izredni treznosti in rezerviranosti, toda z veliko previdnostjo v svojih izjavah na odgovornih mestih psihološko in materialno pri-

pravlja za eventualno nevarnost.

Komunike, ki ga je ministrski svet izdal, je zato značilen. Poudarja enostavno, da so bile že začete primerne akcije ter da so ministri enodušno odobrili nameravane načrte ministrskega predsednika.

Ni važno, ali sedaj tisk apelira na Hitlerja ali ne ali pa govori o takih metodah v prid sporazuma z Berlinom. — Dejstvo je le, da je Anglija Nemčiji jasno sporočila svojo voljo in da bo to voljo demonstrirala tudi dalje ter da ima Anglija za različne eventualitete tudi točno po ministrih izdelane in potrjene alternativne načrte.

Nepotrebna je vsakršna panika. — Spričo nemške mobilizacije je Anglija odgovorila s psihološko mobilizacijo britskega naroda. Vojaških korakov Anglija ni nikdar razkričevala. Anglija je pa v svojem uradnem komuniqueju povedala, da Anglija ne bi mogla ostati nevtralna, če bi bila napadena integriteta Čehoslovake.

Odločen korak Anglije v čehoslovaskem sporu

Lord Runciman posreduje v sporu med krkonoskimi Nemci in čehoslovasko vlado z dobrohotnimi nasveti.

Zaradi odpornosti Nemcev je angleška vlada sklenila, da da Runcimanu

pooblastilo, da v sporu sodi, če bi ne bilo mogoče doseči poravnave spora.

Ta, zaenkrat samo načelni sklep, je velikega mednarodnega političnega pomena.

Rusija bo sledila francoskemu zgledu

Agentura Havas javlja iz Moskve: Iz dobro informiranega vira se izve, da je nemški poslanik v Moskvi, grof v. d. Schulenburg, dne 22. avgusta vprašal zunanjega komisarja Litvinova, kako bi se Rusija zadržala v slučaju zapleta med Nemčijo in Čehoslovasko. Litvinov je odgovoril, da bo v tem slučaju Francija najbrž priskočila Čehoslovaski na pomoč in da bo Sovjetska unija sledila francoskemu zgledu. Schulenburg je dodal, da bi moglo postopanje gotovih čeških vojaških krogov Nemčijo prisiliti k intervenciji, ne da bi se tej radi tega moglo očitati, da ni bila

provocirana. Povdarjajo, da pri tem ne gre za oficijelno demaršo nemške vlade, ampak le za zasebno informativno konferenco med Litvinovom in Schulenburgom.

Anglija Hitlerju

Angleški poslanik Henderson v Berlinu je dobil naročilo, da obvesti Hitlerja, 1. da je zadnji čehoslovaski predlog pravičen in da ga je sprejeti kot predlog za pogajanja in 2. da bo Anglija neizogibno posegla v konflikt, če se izvrši napad na Čehoslovasko.

Za tiskovno svobodo v Bolgariji

Boj bolgarske demokratske javnosti proti tiskovni cenzuri ob priliki predloga novega tiskovnega zakona je rodil nepričakovan uspeh. Vse časniške organizacije, med njimi celo oficijelne, kulturna, madinska in druga društva so ostro protestirala proti cenzuri in zahtevala tiskovno svobodo. Pod pritiskom tega gibanja je bila vlada prisiljena, počakati z objavo novega tiskovnega zakona. Vlada je obljubila, da bo zakonski načrt temeljito spremenila.

Sporazum v Franciji

Dovolene so nujne nadure.

Zaradi spora socialistov z Daladierovo vlado ljudska fronta ni bila omajana. Vladi je ljudska fronta z ozirom na nujne obrambne potrebe dovolila v parlamentu, da sme z ozirom na nujnost obrambe odrediti nadure, ne pa poslabšati veljavne socialno politične zakonodaje. Pooblastilo vladi se nanaša na vojno industrijo.

Japonci zopet ne morejo naprej

Ofenziva proti Hankovu zastala.

V bojih za Hankov beležijo Japonci v zadnjih tednih uspehe, toda vedno znova pritiskajo Kitajci z boka na japonske pozicije, tako da japonska ofenziva, kljub silnim žrtvam na ljudeh in materialu, ni dosegla uspeha, ki ga je japonski generalni štab najbrž predvideval.

Japonci bombardirajo kitajska mesta, njih bombe ubijajo nedolžne ljudi, kar jim gotovo ne bo pridobilo naklonjenost kitajskega prebivalstva. Inozemsko časopisje poroča o nekih uporih korejskih polkov pri Nankingu. Baje se je uprlo 7000 korejskih vojakov, proti katerim so Japonci poslali 10.000 svojih čet, da zaduše upor.

Kje bo dobil Daladier večino? — tako sprašuje Blum ministrskega predsednika radi njegovih zadnjih ukrepov o delovnem času. Kajti v Franciji imajo še vedno parlament.

Apel španskih socialistov

Samo boj proti fašizmu more rešiti svet pred vojno katastrofo

Španski socialisti so imeli pred tremi tedni svoj kongres. V predsedništvo stranke sta zopet vstopila Largo Caballero in Julian Besteiro.

Stranka je izdala oklic, v katerem opominja, da naj svobodoljubni narodi, ki bodo oživili Društvo narodov, ustanove blok proti fašizmu. Nerazumljivo je, da danes ideološki blok napravljajo strahu demokracijam in slabim njih moralno silo.

Ideološki blok demokracij je potreben, ker obstoja blok fašizma, ki neobzirno ruši demokracijo.

Dalje izpovedujejo socialisti, da upajo na zmago republikanske vojske; zahtevajo pa, da se že vendar enkrat napravi konec tujemu vmešavanju v špansko vojno. Diktatorji razpravljajo z demokracijami samo zato, da pridobijo čim več časa za invazijo v Španijo, dočim se bodo postavili demokraciji očitno porobu, če bi imeli v Španiji uspeh ali bi sicer bil zanje ugoden trenutek. Zavedajo pa se naj evropske demokracije, da bi pomenil diktatorski rop Španije obenem propast svobode v Evropi, ki bi jo zakrivilo tisti, ki menda iz nepotrebnega strahu popuščajo.

Novi uspehi republikancev v Estramaduri

Operacije republikanskih čet ob reki Zujar v Estramaduri in vzdolž ter se-

verno od železnice Almaden—Castuera —Don Benito se razvijajo z uspehom. Železniška proga, ki vodi čez reko Zujar do Castuera, je skoro popolnoma v rokah republikanskih čet. Njen odcep proti Cordobi leži v ognju republikanske artiljerije. Južno od reke Zujar proti zapadu se približujejo republikanske čete Rio Guadalatra.

Nacistična protiofenziva v okolišu Puente del Arcobispo, ki je imela namen preprečiti ofenzivo republikancev pri Almadenu, je končala z neuspehom, nakar so republikanci pregnali nasprotnika iz nekoliko prehodno osvobojenih pozicij. Sedaj pa so že tudi znatno napredovali in stoje 12 km severno-vzhodno od San Vincente.

Ob Ebru

so bili živahni boji pri Gandesi, vendar so zadnje dni tudi ti boji znatno oslabilili in lahko se trdi, da je republikanska fronta ob Ebru ustaljena na črti, ki so jo zasedle republikanske čete pri svoji ofenzivi dne 1. avgusta t. l.

General Franco ne sprejme angleškega predloga

Franco je odgovoril Londonu, da je pripravljen odpustiti prostovoljce, toda le v enakem številu kakor jih odpuste republikanci. Angleški predlog zahteva proporcionalno umaknitev. Na ta predlog Franco ne pristane, kar dokazuje,

da ima mnogo več prostovoljcev in tujih čet ali pa hoče rešitev zavlačevati. Verjetneje je prvo.

Odprite pirenejsko mejo!

To zahtevajo dan za dnem francoski socialisti na zborovanjih in v časopisju. »Populaire« pravi:

»Več dni je že preteklo od Francovega odgovora. Toda niti London, niti Pariz še nista reagirala.

Ali ni Quai d'Orsay (to je francosko zunanje ministrstvo, op.) nič razumel novih dogodkov?

Franco je zato odklonil londonski načrt, ker so njegova pristanišča in letališča prešla vsake kontrole, pirenejsko mejo pa nadzira mednarodna komisija. Teža se ne more, ne sme več trpeti.

Republikanske deca v šolski kuhinji.

Doma in po svetu

Medparlamentarna zveza je zborovala v Haagu. Za člana izvršilnega odbora zveze je bil izvoljen predsednik naše narodne skupščine Stefan Čirič, ki bo v odboru zastopal države, v katerih je uvedeno javno glasovanje.

Za novega bana zetske banovine je bil imenovan dosedanj svetnik notranjega ministrstva Živojin Simonović.

Nabava novih železniških vagonov. Prometno ministrstvo bo baje nabavilo v inozemstvu 470 novih potniških in tovornih vagonov. Upamo, da bo dobila tudi Slovenija primeren del teh novih vagonov, saj jih menda najbolj nujno potrebuje.

Nova tarifa za izvoz mesa in jajc je stopila v veljavo.

Med Jugoslavijo in Italijo je bil sklenjen sporazum za prevoz našega blaga preko Trsta. Tudi svobodno luko v Trstu bo baje lahko Jugoslavija izkoriščala v enaki meri kakor bivša Avstrija.

Občine z električno rasvetlavo v naši državi. V Jugoslaviji je 4645 občin. Od vseh teh občin ima elektriko le 713 občin, kar je jako malo. Celo v Rumuniji je elektrika bolj udomačena.

Letalske tekme Male antante se je udeležilo 9 jugoslovanskih letalcev. Ker je moral dr. Stane Rape radi nekega defekta zasilno pristati, so se razširile vesti, da se je ponesrečil.

Lord Lansbury, ki posreduje na Balkanu in v srednji Evropi, je prišel v sredo v Budimpešto, kjer je ostal do petka. Lansbury je izjavil, da v Beogradu vsi žele mir.

400 tisoč ton rumunskega žita bo nabavila angleška vlada.

Bolgarski kralj Boris se nahaja v Rimu, kjer je baje dolgo prijateljsko razgovarjal z Mussolinijem.

Nad 100 pravoslavnih cerkev so porušili na Poljskem. Čudno, da se »Slovenec« ni ne razburja radi tega bogoskrunstva. Ko so svojčas Rusi podirali pravoslavne cerkve, je »Slovenec« silno rohnol.

Havas javlja iz Berlina, da so mlade vojake, ki bi morali odslužiti svoj dveletni vojaški rok že 30. septembra t. l., informirali, da bodo šele 27. oktobra odpušteni od vojaške službe.

V Avstriji se nahaja po poročilu švicarskih časopisov v koncentracijskem taborišču Dachau 26.000 mož in 1800 žen. V rajhu so pa blizu Weimarja odprli novo koncentracijsko taborišče, kjer je med drugimi zaprt znani bivši komunistični poslanec Stöcher.

Neprijeten odgovor gosta Vuillemina Göring. Francoski general Vuillemina je bil nedavno v Nemčiji v gosteh, oziroma, pokazali so mu vojno letalstvo. Göring je generala vprašal, kaj stori Francija, če se vname vojna proti Češko-slovaški. General mu je odgovoril: »Francija bo korakala.«

Dva nova volivna uspeha francoskih socialistov. Pri volitvah v okrajni svet v Mansu je bil izvoljen socialist z 72.303 glasovi; skupen kandidat vseh meščanskih strank je pa dobil 1321 glasov. V Monialu je zmagal socialist s

1443 glasovom nad skupno meščansko listo, ki je dobila 1344 glasov.

Unija strokovnih organizacij za pariško okrožje je vložila takoj protest proti Daldierovim naduram in napada vlado, čemu spravlja v nevoljo delavstvo v tako resnem položaju, kakor je zdaj v Evropi.

Mednarodni kongres zgodovinarjev se vrši te dni v Zürichu.

Sovjetska vlada zanika vesti, da je bil maršal Blücher odstavljen kot poveljnik letalstva. Te vesti so zlonamerno razširili neprijatelji Rusije. Maršal Blücher je vrhovni poveljnik vseh ruskih bojnih sil na Daljnem vzhodu.

Angleži kritizirajo Runcimano

Angleška javnost je preteklo nedeljo prvič izvedela iz »Sunday Times«, da London ni posebno zadovoljen z izbiro Runcimanovih gostiteljev. »Sunday Times« povdarja, da v Prahi vzbujajo pozornost, ker se lord Runciman prečesto sestaja z bivšimi plemiči, ki se radi svojega razmerja do politike ne morejo prištejati k demokratičnim zastopnikom.

Prvi delavski zlet v Beogradu

V Beogradu se bo vršil dne 10. in 11. septembra prvi delavski zlet, ki je pomemben za proletariat cele države. Ta dva dni se bo proslavljala štiridesetletnica ustanovitve »Radničkih Novin« in desetletnica ustanovitve Centralne za delavsko izobrazbo. Obenem pa se bo vršil kongres delavskih kulturnih društev.

Zleta se bo udeležilo veliko število delavstva iz vseh krajev naše države.

Avstrijske novice

V tretjem rajhu zelo varčujejo z devizami, zato so ustavili uvoz vsega kolonialnega blaga. Tako je n. pr. čaj v tretjem rajhu domala neznan. Imeli smo priliko govoriti z Nemko iz velikega mesta v rajhu, ki se je naravnost čudila, da se prodaja pri nas čaj in da se ga dobi nekaj celo za najmanjši denar. Del tega čaja si je revica vzela s seboj kot posebno dragocenost. Citrona je bila za njo pravo čudo in si jo je tudi izprosila, da jo pokaže svojem, ko se vrne. Ko je videla belo moko in bel kruh ter mast, so ji oči kar izstopile. Dobe sedno je rekla: »Ali je to mogoče!«

Med vožnjo sem poslušal dva rajhovca (pa ne žida). Govorila sta o razmerah v tretjem rajhu. Ona (starejša žena): »Pri nas vlada pravo vojno navdušenje. Mladina ne govori o ničemer drugem kot o vojni, zdi se mi, da so naravnost ponoreli.« On: »Kaj pa ti veš, kaj je vojna. Vojno poznajo le iz naših časopisov, ki jo opisujejo tako kot je treba, da se ljudi navduši. Štirinajst dni vojne pa bo zadostovalo, da bodo tudi najbolj zaslepljeni izpregledali.«

Švicarski listi poročajo, da v zadnjem času prehaja čez mejo zopet več beguncev in sicer ne židov, ampak političnih beguncev. To je v zvezi s številnimi aretacijami v krajih, ki so pred 1934 pripadali socialno demokratični stranki in svobodnim strokovnim organizacijam. Aretiran je bil med drugimi Heinrich Allina, bivši soc. narodni poslanec in organizator zasebnih nameščencev. Aretiran je bil tudi bivši krščansko socialni strokovničar Dengler.

V ogledalu

Ali ste že opazili? Kadar »Slovenec« pri najboljši volji ne more poročati o uspešnem in »junaškem« Francovem bombardiranju otorskih zavetišč ali bolnišnic ali o njegovih sijajnih zmagah, kadar je treba zamolčati beg Francovih čet, takrat poroča »Slovenec« o rdečih grozodejstvih — pa še pri tem ima to smolo, da piše o »rdečih, boljševiskih grozodejstvih« v krajih, ki so še pod Francovo oblastjo.

»Slovenec« je res požrtvovalen. Vsi se že smejejo požrtvovalnosti, s kakršno »Slovenec« dviga v oblake judovskega, framazonskega generala Franca in neumorno zaseda z njim Madrid, Barcelono in Sredozemsko morje, ali s poganskimi Japonci prodira v kitajsko deželo, ali se klanja nemški AO organizaciji. V zadnjem času pa njegov diplomatski korespondent iz Pariza kliče na boj vse poštene Slovence, da branijo milijonske dobičke francoskih kapitalističnih podjetij, ki smo jih našli v zadnji številki »Delavske Politike«.

Ne pomotoma, ampak zavestno. Da objavlja »Slovenec« svoja poročila o Španiji le iz Burgo in iz Salamance, o Rusiji le iz Varšave in Rige, o Kitajski in Sibiriji le iz Tokia, še ni nič čudnega, ker ga poznamo, da pa v zadevah Češkoslovaške, ki je vendar slovanska država in članica Male antante, ponatiskuje le poročila rajhovskih listov, je pa vendarle malo preveč. Sredi avgusta je izšel v Henleinovi »Sudetendeutsche Bauernzeitung« senzacionalni »Mobilisierungsplan der kommunistischen Partei in der Tschechoslowakei«, ki v več točkah daje natančna navodila češkemu komunistom za udarno pripravljenost. Rajhovski listi so to kost seve z veseljem pograbil in zagnali velik vršič o komunistični nevarnosti na Češkem, kajpada s prozornim namenom. Češke oblasti so potem uvedle strogo preiskavo, pri komunistih in drugod. — Slučaj je pomagal ugotoviti, da je komunistični mobilizacijski načrt zrasel na sudetsko-nemškem zelniku v severni Češki in ga je sestavil Nemec Riedel, ki je za to dobil od svoje stranke 800 Kč nagrade. To ugotovitev so objavili vsi češki listi in je morala biti znana tudi »Slovencu«; kljub temu je on teden dni pozneje, 30. avgusta, objavil dotični mobilizacijski načrt kot autentičen. Kaj se to pravi...? Ali smo še Slovani...?

Paletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

51

V duši sem čutil nemir in tegobo; — ne bi se rad pokazal ljudem v takem stanju, zato sem šel mimo vabeče razsvetljenega okvira Varjine izbe in spet zavil ven v polje, proti mlinom. Bila je tema kakor v dimniku in vas, ki jo je težila poznojesenska vlažnost, je bila kakor napol pogreznjena v zemljo, le mlini na veter so razmahnilli svoja mrtva krila, kakor da hočejo odleteti, a potopljeni v mraz in noč, niso imeli moči, da bi se odtrgali od holma. Naletavalo je drobno, suho sneženo pšeno, vil je oster, zli veter, ki je v rezkih sunkih razganjal v temi pri-tajene glasove. Nekje so jokavo škripala lesena vrata, udarjale polknice in je zamolklo mukala prezeblja goved. Po poti se je kotalil klopčič slame in je žalostno šumel, ker ni našel mesta, kjer bi se zataknil čez noč.

Spomnil sem se ljudi in zasmilili so se mi. Prišli so mi na misel tudi ostroumni namigi Kuzina:

— Satan si utrjuje svoj grozotni prestol z različnostjo človeških mnenj...

Nemirno se je preobračala v moji duši neka nejasna, brezoblična misel o Dosjekinu in Varji.

želel sem si jih videti skupaj, srečne in vesele. Sam sebi sem se zasmilil... In kot črna gmota je stal v mojih mislih stražnik in v ušesih mi je zvenel njegov mrtvaški glas.

V trenutni tišini sem zaslišal hitre, znane korake, — bil je Jegor. Šel sem mu naproti.

— Ej!

— Si to ti?

— Jaz!

— Ali je ni doma? Saj ima razsvetljeno okno.

— Kakal sem tebe! No, kaj pravi Ljador?

— Eh, ta Ljador! Čveka: da je bojda že od nekdanj takšen in da on ni bratov predpostavljeni. No, če je tako, pa naj jih vrag vzame!

Varvaro sva našla razburjeno, bila je vsa iz sebe, na očeh se ji je poznalo, da je mnogo jokala.

Odprla nama je nerada in je jezno rekla:

— Obkorej pa prideta?

— Kako, Varvara Kirilovna, — je odvrnil Jegor in se vsedel. — Saj še ni več ura ko osem.

— Prišla sva — sem rekel — v važni zadevi.

Lase je imela razmršene in izgledala je nekako zanemarjeno, njene kretnje so bile hitre in rezke, užaljene oči so ji srdito gorele in ustnice je imela tesno stisnjene.

— Knjige morate spraviti iz mojega stanovanja, če ne, bode propadle, — je suho izjavila, ne da bi naju pogledala.

— Kako to? — je mirno vprašal Jegor.

— Semjon grozi s hišno preiskavo. Obrnila se je k štedilniku in ropotala z nečim po ognjišču.

— Bosta pila čaj?

Neopazno si je otirala oči s koncem naglavne rute. Dosjekin je spoštljivo in ljubeznjivo vprašal:

— Čaj bi pila, tudi lačna sva oba kakor volk pozimi, ali to pozneje, zdaj nama povej, kaj je Semjon tukaj počel?

Begala je sem in tja, pograbila samovar, se sklonila nad njim, skrivaje svoj obraz.

— Spravita me v mesto in to čimprej, ne morem več izdržati, tudi nesreča bi se mogla zgoditi! Od kod pa vesta, da je bil danes tukaj?

— Saj si sama povedala, — se je nasmehnil Jegor in drgnil kolena z rokama.

Tedaj sem ji povedal o svojem sestanku s stražnikom in njegove blazne besede. Takoj je postala moja družica bolj vesela, vzela je šivanje v roke, sedla k mizi in je začela pripovedovati z jasnimi glasom, zdaj s smehom, zdaj v zadregi in jezno:

— Nič več nimam pred njim miru! Trpela sem in trpela, molčala, zdaj pa več ne morem, sicer bi se mogel zgoditi greh! Vedno pogosteje je začel prihajati, prileze v hišo, se razvali in razkreče s svojimi puškami in sabljami, tuli, laja in renči... strašen, črn in drzen...

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Planinski tabor na Mrzlici. V nedeljo, dne 4. septembra ozir. v slučaju slabega vremena ledeni dni kasneje bo proslavila podružnica SPD Trbovlje desetletnico svojega obstoja ter 100 letnico rojstva Hausenbichlerja. — Spored svečanosti je zelo pester.

KOČEVJE

Rudarsko zborovanje. V nedeljo, dne 4. t. m. se bo vršilo ob 9. uri dopoldan rudarsko zborovanje v gostilni Šime Nikolič v Kočevju, na katerega se vabijo vsi rudarji rudnika Kočevje. — Na zborovanju poroča načelnik II. skupine Pliberšek o splošnem položaju rudarjev, o zavarovanju, zaščiti itd.

ČRNOMELJ

Rudarsko zborovanje. V gostilni Gorupič na Lokah pri Črnomelju se bo vršilo za rudarje rudnika »Belokrajina« rudarsko zborovanje v ponedeljek, dne 5. t. m. ob 4. uri popoldan, na katerem bo poročal načelnik II. skupine Pliberšek o važnih rudarskih zadevah.

KRMELJ

Zborovanje rudarjev, zaposlenih v rudniku Jakli d. d. v Krmelju, se bo vršilo v torek, dne 6. t. m. ob 4. uri popoldan. Na zborovanju bo poročal načelnik II. skupine Pliberšek o splošnem položaju delavcev v Krmelju in o drugih važnih zadevah. Zborovanje se bo vršilo v gostilni Nišanc v Krmelju.

HRASTNIK

Hitlerjevci izživajo. Minulo nedeljo je prišel v neki tukajšnji javni lokal »pristni germanski arjec« s kljukastim križem na površniku. Lastnik lokala, ki je okušal samopašnost germanizma in se boril tudi za slovensko Koroško, je pozval »gost«, da znak sname s površnika, obenem pa ga podučil, naj se zaveda, da je v Jugoslaviji. Rekel mu je, da bo znak zopet lahko vidno nosil, ko zapusti našo zemljo. — »Gost« se je nekaj časa upravljeval, češ, da smo sedaj med »prijatelji«, in da naši ljudje tudi tam lažko nosijo »svobodno« svoje znake. Končno pa je le spravil znak v žep. Drugi slučaj se je zgodil isti dan, da je prišel drugi »germanski gost« v lokal in govoril v lepi slovenščini. Ko pa je bilo treba plačati, pa že ni več znal slovensko. Tudi njega je gospodar opozoril, da naj govori slovensko. — Tako je prav! Take slučaje bi ti nezaželeni »gostje« morali bolj pogosto doživljati, potem bi gotovo imeli več respekta pred Slovenci. Kdor bi pa širil nam tuje in delovnemu ljudstvu škodljive nazore, temu naj bi se pokazalo pot tja, od koder je prišel. Kako naši ljudje nosijo tam svobodno svoje znake, priča ta-le primer: Ko so bile 15. avgusta na Ljubelju motociklistične dirke, je med drugimi Jugoslavi bil v gostilni na avstrijski strani tudi neki delavec, ki je imel znak tri puščice, kakršnega so nosili v času svobode avstrijski socialisti. Ko so ga hitlerjevci opazili, so ga hitro nagnali iz gostilne in nato čez mejo. Zakaj bi se mi potem ne poslužili sličnih metod? Sicer bo treba tem »gostom« posvetiti več pažnje, saj zadnje čase že kar preplavajo naše kraje. Samo čez Ljubelj pride dnevno nad 50 avtomobilistov. Če bi jim izpraševali vest, je gotovo več nezazelenih, kakor zaželenih. Koliko je še potem raznih »turistov«, ki nemoteno širijo v obmejnih vaseh duh germanizma in hitlerizma.

Člani tukajšnjega podpornega društva čakamo že skoro leto dni na spremembo društvenih pravil, oz. nekaterih točk, kar bi bilo v korist vsem članom in tako tudi društvu. Odbor pa, kakor vemo, je imel že več sej od tistega časa. Kaj se je govorilo na teh sejah, ne vemo, najbrž pa nič o teh zadevah in kljub temu, da je to želja 80 odst. vseh članov. Zato apeliramo ponovno na odbor, da se zadeva uredi, ker se ne moremo, da bo to le koristilo društvu.

Več članov. Nekateri radio lastniki na doljnem koncu Hrastnika imajo menda take radio aparate, da se na njih ne dobi drugo postaje kot rajhovske. Zato se tudi mi ne čudimo ljudem, ki se zanimajo za imena teh radio posetnikov. Zaveha. Podpisani Beutl Karol se tam potem zahvaljujem krajevni protituberkulozni ligi v Hrastniku za podporo v znesku 400 din, ki mi jo je naklonila. Istotako se tudi zahvaljujem Splošni delavski strokovni zvezi, podr. steklarjev za večkratno podporo. Beutl Karol.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Pismo iz Španije

Dragi sodrug! Predstavljamo se vam kot največja skupina Slovencev, kateri se borimo tu v Španiji za mir in svobodo španskega kakor tudi delavskega razreda proti Francu.

Mnogih bojev smo se udeležili na vseh frontah s sodrugi Španci, kateri so iskreni sodrugi in hrabri borci. Čitali ste sigurno, kako je republikanska armada s herojstvom zavzemala mesta, kakor n. pr. na Jarami pri Teruelu in v Aragoniji. V vseh teh bojih so se Slovenci izkazali kot dobri borci, isto seveda Španci in ostali Jugoslovani. V priznanje nam je vlada dovolila, da smo ustanovili Cankarjevo četo, ki je sedaj predstavnica vseh Slovencev, kateri se borijo v Španiji. Toda v zadnjih mesecih se je mnogo spremenilo. Čitali ste o veliki Francovi ofenzivi v Aragoniji. Tehniško mnogo bolj oboroženi vojski se je morala hrabra republikanska armada umakniti, branec vsako ped zemljo z vso odločnostjo. Toda vsa naša hrabrost, ves trud je bil zaman, ker mi nismo imeli dovolj orožja, kakor nacisti, zato se jim je

LJUBLJANA

44. razstavnja prireditelj »Ljubljanskega velesejma« je letošnji jesenski velesejem od 1. do 12. septembra. Jesenske prireditve »Ljubljana v jeseni« so redno dopolnili spomladanskemu velesejmu, ki ima predvsem industrijski in obrtni značaj. Letošnja jesenska prireditelj zavzema ves prostor ljubljanskega velesejma, ki obsega 40.000 kv. m. ter je izredno zanimiva in pestrá. Podaja mednarodno razstavo fotografije in filma, Umetnostno razstavo, Državno razstavo plemenskih psov 1. in 2. septembra, Gospodinjstvo razstavo »Naši gostje«, nadalje Vzoren saden vrt, razstavo industrijskih in obrtnih proizvodov. Posebno bogato je zastopano pohištvo in stanovanjska oprema, radio, avtomobili, a tudi aeroplani, potem živila, izdelki male obrti, galanterija, bižuterija, kemične in tehnične novosti. Jugoslovanski harmonikarji bodo tekmovali za prvenstvo Jugoslavije in prehodni pokal za leto 1938-39 v nedeljo, dne 11. septembra. Razstavnemu prostoru je

priključeno tudi lepo zabavišče z raznimi atrakcijami, godbami in plesom ter variete, kjer nastopajo artisti s svetovnih odrov. Pri popoldanskih varietejnih predstavah ne bo vstopnine. Na odhodni postajni blagajni je treba kupiti celo vozno karto do Ljubljane in še rumeno železniško izkaznico za din 2. Na velesejmu se dobi velesejmsko legitimacijo in potrdilo o obisku, nakar ima obiskovalec brezplačen povratek.

Razpisana so dela za dve palači v Ljubljani za vseučilišče, in sicer za kemijski in strojni institut. Proračun za prvo poslopje znaša 2, za drugo pa 3 milijone dinarjev.

Sodrug! Obiskujte frizerski salon J. KOSEC - LJUBLJANA
Miklošičeva cesta štev. 18

MARIBOR

Nad rotarijance se je spravil. »Slovenec« prinaša z velikim naslovom in brez komentarija vest italijanskih listov, ki zahtevajo, da se rotarijansko gibanje v Italiji zatire, ker je to škodljiva liberalna organizacija, ki pod krinko človeških gesel zasleduje antifašistične namene. Zadržanje »Slovenca« v tem vprašanju je prav zanimivo. Kakor je splošno znano, obstoja rotarijansko gibanje tudi v Jugoslaviji in celo v Mariboru je rotarijanski klub, ki prireja opulentne večerje v »Veliki kavarni«. V tem klubu so složno na delu petični predstavniki vseh močutih gospodarskih panog, katoličani, židje in pravoslavni, Slovenci in Nemci, in kar je najbolj zanimivo, so v njem zastopani predvsem klerikalni veljaki. »Slovenec« je storil slabo uslugo tem gospodom, ko jim, skrit za hrbet italijanskih fašističnih glasil, očita, da grade liberalno organizacijo in širijo krščanstvu protivna liberalna načela. In kaj šele bo dejal na to glavni predstavnik rotarijancev v Sloveniji, znani katoliški velemož in akademski starešina dr. Slokar v Ljubljani? Po »Slovenecem« poročilo soditi uhajajo najboljši možje iz njegovega tabora med liberalce in antifašiste, kar pa že močno diši — ako govorimo v »Slovenecem« žargonu — po komunizmu.

Kdo neki plača to pleskanje? Že več mesecev se plazijo v nočnih urah po temnih mariborskih ulicah in predmestnih nočni pičli čudne vrste, ki nosijo seboj škafle, napolnjene z oljnatno barvo, oziroma minijem in slikajo s čopičem po zidovih in plotovih, pa tudi po hodnikih vzklike na jugoslovanskega »führerja« Ljotića. Radi tege se gotovo nihče ne razburja. Med Slovenci je vedno najti nekaj oboževalcev fašizma. Bolj pa zanima ljudi, kdo plačuje stroške tega pleskanja. Mogoče se likvidirajo iz tistega 500 milijonskega fonda, ki ga je upravljal Ljotić blizu stoječi gospod Diamantenstein in ki so ga nemški krogi iz rajha »brali« pod pretežno gojenja gospodarskih stikov z Jugoslavijo. Pri denarju gospodje niso natančni, saj denar ne smrdi.

Občni zbor Rožetove »Privredne zadruge«, ki je bil sklican za minulo soboto, radi pičlega števila udeležencev ni bil sklepčen. Sklicati bodo morali nov občni zbor, ki bo sklepal o likvidaciji zadruge.

CELJE

1. let v Solčavo. V nedeljo, dne 11. t. m. bo vozil poseben avtobus v Solčavo. Opozarjamo vse one, ki se žele izleta udeležiti, da se nujno prijavijo v pisarni KMO pri S. Vodopivcu. — Voznja v obe smeri stane din 44, ter je treba isto plačati najkasneje do 6. t. m. Odvoz avtobusa bo ob 5. uri jutraj, povratek ob 20.30 zvečer.

Tudi krojaški nomočniki v borbi za kolektivno pogodbo. Slabi delovni pogoji in neizvajanje socialne zakonodaje v krojaški stroki je prisililo pomočnike, da so se organizirali v svoji poklicni svobodni strokovni organizaciji, potem katere se hočejo, v najkrajšem času, »boriti« urejene delovne pogoje in sicer s kolektivno pogodbo. Pomočniki navedene stroke so imeli že v preteklem letu več pogajanj s svojimi delodajalci, a žal ni prišlo do podpisa kolektivne pogodbe. Končno so uvideli, da brez močne strokovne organizacije ne gre, vsled česar so se skoro do zadnjega moža organizirali, kar je »arancija«, da bo dosežen zaželen cilj, to je kolektivna pogodba. Le tako naprej, da ne bomo več brezpravna raja. — Svit.

Kino Dom - Celje

3. in 4. septembra: »Nesmrtne gosli«. — 5. in 6. septembra: »Pleva patrolja«. — 7., 8. in 9. septembra: »Scipia afrikanski«.

Kulturno društvo »Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 4. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne na vrtu hotela »Union« pevski in tamburaški koncert. Program, ki bo zelo pester, bo izvajalo »Pevsko društvo pekovskih pomočnikov« iz Maribora, s svojim pevskim in tamburaškim zborom ob priliki izleta v Celje. Koncert se bo vršil pri pogrnjenih mizah. Vstopnina din 3. V slučaju slabega vremena se bo vršil koncert v mali dvorani Uniona. Vabljeni vsi ljubitelji lepe pesmi in glasbe.

LITJA

Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Mlad brivski mojster je pričel spomladi svojo obrt v Šmartnem. Ke r je že v navadi, da so ljudje, kadar čakajo, navadno nestrpni, zato ti v takih lokalih postrežejo s časopisi, da je krajši čas. Ta mladi obrtnik, nevtalen kot vsak obrtnik, si je mislil: da ustrežem vsem, si bom naročil po en časopis vsake struje; vendar, kdor ima vaje v rokah, ta ima prednost. Ta čast je doletela novorojenčka »Slovenski dom« in kmalu potem si je naročil mojster tudi »Delavsko Politiko«. Ko jo za zagleda gospod, ki je poklican, da pase duše v tej solzni dolini in jih po smrti pripelje v nebeški raj, je v njem vzkipelo. Spravil se je nad brivca: »Ali si komunist, da imaš »Delavsko Politiko?« Obrtnik mu reče: »Denar je od vsakega enako vreden.« In glej, kakor da bi udarila strela, se je raznesla novica, da ima šmarski frizer naročeno »Delavsko Politiko«. Ljudje so tako tudi hitro zvedeli iz »Delavske Politike«, da šmarski dekan ni hotel krstiti nekega otroka. Gospodje pa so gruntali naprej. Spoznali so, da »Slov. dom« ne bo kos »Delavski Politiki«, ako ne dobi pomoči. Rekli so brivskemu mojstru, da se bodo abonirali pri njem, ako si naroče še »zelenca«. In res, v lokalni je kmalu visel še »zelenec«. Toda »Delavska Politika« je bogaboječe ljudje silno bodla, da si niso upali vsesti niti na stol v bližini, kjer je »Delavska Politika« visela na steni. Ali na splošno je »Delavska Politika« ugačala, in to je gospodje grozno jezilo, tako, da so si kar ustnice grizli. Nekateri so, ko so gledali, kako pazno se čita naš list, sploh pozabili, da so že na vrsti in da je treba sesti na brivski stol. Nato so vsilili brivcu še en časopis: »Mi mladi delavci«. Toda »Delavska Politika« je še vedno odtehtala vse tri. Ko so to videli, je gospodom postalo toplo, in malo je manjkalo, da jih ni zadela kap. — Posebno pa tiste, ki hudiča izganjajo z belcebubom. Ti gospodje so stavili ubogemu brivcu ultimatum, rekoč: »Ali odgoveste »Delavsko Politiko« ali pa ne bomo več zahajali v Vaš lokal!« Obrtnik jim je ustregel na ta način, da je odpovedal vse časopise, brez razlike, »Delavska Politika« pa se je preselila v drug lokal. — Tako se je zgodilo gospodom, ki so kopali »Delavski Politiki« grob, pa so kar trije njihovi časopisi v jamo padli. »Gospodje se bojijo »Delavske Politike«, bodo že vedeli zakaj. — Skrbeli bomo, da pride vse o pravem času v javnost, česar se gospodje boje.

Podružnica I. delavskega kolesarskega osrednjega društva priredi v soboto, dne 3. septembra s pričetkom ob 7. uri zvečer v predilniški dvorani veliko vinsko trgatavo. Vabljeni vsi, ki ste radi dobre volje. Za dobro kapljico in godbo preskrbljeno!

JESENICE

S. Frank Zaitz na Jesenicah. V soboto nas je obiskal s. Frank Zaitz, urednik Proletarca in Ameriškega družinskega koledarja, glavni tajnik Jugoslovanske socialistične zveze v USA in predsednik nadzorstva Slovenske narodne podporne jednote iz Chikaga. Prišel je v spremstvu svoje žene s. Angele in pisatelja s. Toneta Seliškarija. Na postaji so ga sprejeli ss. Cvetko Kristan, Ivan Čelešnik in Anton Bartolj. Zatem so si gostje ogledali tukajšnje tovarno in delavske ustanove. Z ogledom tovarne so bili prav zadovoljni ter so ugotovili, da je marsikaj precej moderno urejeno, marsikaj bi pa potrebovalo še nadaljnjih modernizacij. Seveda v primeri z velikanskimi tovarnami v USA. Tudi delavske ustanove so bile vsem prav všeč. — S. Zaitz se mudi že mesec dni v Sloveniji in mu jeseniški sodrug želi, da naj odnese najboljše vtise tako z Jesenic kakor iz vse Slovenije ter naj pozdravi naše sodruge, rojake v daljnji novi domovini.

Sportni dan SK Kovinarja je zelo lepo uspel. Sicer je precej nagajal dež, vendar pa so bile vse prireditve prav dobro obiskane. — Tudi sportni uspehi, o katerih bomo poročali še posebej, so bili dobri. Tako je SK Kovinar porazil SK Bratstvo 3:1 oz. 2:1 (rezultat je še sporen), s SK Celjem pa je igral neodločeno 1:1. Tudi zabavni večer in pa veselica sta uspela. Zbranje lepih dobitkov je prav tako marsikoga razveselilo. Videli smo, da imajo mladi fantje, zbrani okrog našega SK Kovinarja, med delavstvom mnogo prijateljev in simpatizerjev, ter jih zato pozivamo, da naj kar krepko delujejo naprej, da bodo tudi zdaj ob početku tekm v ljubljanskem I. razredu uspešno nastopali za svoje barve in s tem za čast jese-niškega delavskega sporta.

Zvočni kino »Radio« predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zv. (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilm »Princesa koral« z Ito Rino in Sv. Petrovičem v gl. vlogi. Film je sneman v Dalmaciji. Med dodatki tudi domač Zora tednik in Paramountov zv. tednik. Sledi za praznik film: »Poleti, sokol sivi!«

STUDENCI PRI MARIBORU

Del. kult. društvo »Vzajemnost« v Studen-cih priredi dne 3. septembra ob 8. uri zvečer v dvorani gostilne Mrz Cankarjev večer. Spored: recitacije, igrokazi, godbeni in pevski nastopi. Delavci, delavke, proslavimo z udeležbo spomin 20 letnice smrti našega velikega pisatelja Ivana Cankarja.

posrečilo, da so predrla do morja in presekali zvezo med centralno Španijo in Katalonijo.

V vseh teh bojih je mnogo naših fantov dalo svoje življenje za obrambo aragonske zemlje, še več jih je bilo ranjenih, ki so se zdravili po katalonskih bolnišnicah, večinoma so že vsi zdravi. Vendar slučaj je hotel, da smo se med umikom razstali s Cankarjevo četo, katere se sedaj bori na jugu. Vendar, večina nas je tu, ki tvorimo z novimi Slovenci, rekruti, najmočnejšo slovensko enotico v Španiji. Mi se sedaj nahajamo v novem ustanovljenem specialnem bataljonu, s katerim razpolaga divizija. Ta bataljon se nahaja že 3 mesece v stalni borbi ob Ebru.

V teh bojih smo se izkazali vredni junaških tradicij Cankarjeve čete, v priznanje vojne sposobnosti in zrelosti je dobil naš bataljon od najboljših španske brigade Lister prapor. — V zadnjih bojih je bil prapor preluknjen od 170 sovražnikovih krogel in šrapnelov.

Sedaj je fronta mirnejša, to se pravi enakomeren topniški ogenj, redno obiskovanje avionov, tu pa tam strojne, pomešane z zamolklimi eksplozijami min. Na tak sektor smo

naleteli mi, dočim malo bolj na severu, pri Gandesi, je naša republikanska armada v ofenzivi in sijajno napreduje. V roke naše zmogovite armade je padel ogromen material in okoli 7500 jetnikov, kar je za našo armado velika uspeha. Mi, ki smo na mirnejšem sektorju, sedimo v rovih ali pa opazujemo skozi strelsko lino. Tako sedimo in se razgovarjamo o vseh naših izseljenicah, ki so razpršeni širom Francije, Belgije, Amerike, Kanade in o nas v Sloveniji. Največ seveda govorimo o delavskem gibanju doma v Sloveniji. Mnogokrat govorimo tudi o Hrastniku, Trbovljah in Zagorju. Vsi vemo, da so tu najbolj zavedni delavci. Marsikdo tu mi noče verjeti, da naš delavec dela za tako malo plačo. Vsak pravi, če je tako, se pa še ne vrne domov.

Nas zelo zanimajo vaše borbe in skrbi. Želimo imeti stike z vami, da vam pomoremo po svojih močeh.

Delavci, na delo, organizirajte se! Prejmite pozdrav od vseh slovenskih dobrovolincev iz Španije!

Salut!

Franjo Drobnik.

Španija, 14. avgusta 1938.

Minister Bechyne na proslavi 20 letnice države

dobra volja, ki jo tudi jasno pokažemo, ker popuščamo do najsrajnejše meje.* Pripravljeni smo za mir, ki nas naj osvobodi nemirnih dni.

V tem boju gre torej za **golo** eksistenco številnih delavcev in družin. Zato je treba, da stavkujoči solidarno vztrajajo, dolžnost ostalega delavstva in poštene javnosti pa je, da jih v tem boju podpirajo.

Izkaz darov za stradajočo deco v mezdnem gibanju se nahajajočih kamnosekov v Ribnici na Pohorju:

Zbirka »Delavske Politike«:
Dr. Reisman Avg. din 200, Jelen Adolf din 50, Eržen Viktor din 50, Nekovar Ana din 10, Petejan Josip din 10, podružnica SPNJ Maribor din 100, Oblastna podzveza SPNJ Maribor din 100, B. Teply din 10, Kristof Ivana, Štefka in Rezka din 100, Angleitner Zmago din 20, Srebot, Studenci pri Mariboru, din 25. Skupaj din 675.

„Slovenec“ za francoske kapitaliste

bi takih »polemik« pač ne bilo treba. Zagovarjati pa nekaj, kar v današnjih socialno kritičnih razmerah z nobene strani ni utemeljeno, pa ni — iskrena politika.

Iz sadišča

Kako se 82. letna milijonarka pravda z reveži?

Ni res, da se nas šikanirajo zato, ker smo slabo očistili perutnino, marveč zato, ker se vsled konkurence s strani dosedanjega direktorja Schweigerja bliža podjetju, ki je delalo do sedaj skoro brez posebne konkurence, nekoliko trši konkurenčni boj. Kar se tiče čiščenja, je stvar taka, da se vsak kos perutnine pred omojanjem pregleda in nam vrne v brezplačno ponovno čiščenje, ako ga preglednik spozna, da ni dobro očiščen. V slučaju čestih reklamacij zaslužimo še manje, ker izgubimo mnogo časa s ponovnim čiščenjem. Kar se pa tiče dosedanjega g. direktorja, se ta preseljuje v Nemčijo, kjer si je za časa svojega službovanja pri trdkri Reinhard uredil posestvo in podjetje, s katerim sedaj svoji prejšnji delodajalki konkurira. Imel je plačo din 15.000 mesečno. Iz naših žuljev se gradi tuji kapital (omenjeni gospod je vsaj po idejni pripadnosti tujec), sedaj nas je pa začelo podjetje Reinhard šikanirati zopet zato, da na nas zvali težave, ki izhajajo iz konkurence njenega prejšnjega direktorja.

Svoje čase smo že imele organizacijo. Bile smo članice SDZJ-e. Takrat nam je podjetej tudi plačevalo nadure. Organizacijo smo iz malo marnosti zapustile, podjeteja pa ne respektirajo nobenih zakonov o naši zaščiti več. Daroval je enkrat din 5000 za brezposelne in smatra menda, da je zato upravičeno izkoriščati nas sedaj brez ozira na kogarkoli.

Me delavke zahtevamo samo svoje pravice ki so nam že po zakonu tako pičlo odmerjene. Pri pogajanjih bomo postavile samo sledeče zahteve. 1. Nobena ne sme biti radi tega spora ki ga je izzval g. Dasch in zato ker smo si poiskale zaščito, ki nam zakonito gre, odpuščenca. 2. Podjetje prizna obojestransko strokovno organizacijo za reševanje ev. sporov v hodoč. 3. Za vse delavke naj velja 8-urni zakoniti delavnik pri najnižji mezdi din 2,50 na uro. Nadure in vse ostalo plačano po zakonu. 4. Uveljavljati naj se v praksi § 219. zakona o zaščiti delavcev.

Vas pa prosimo - so izjave funkcionarjem da nam v tem boju pomagajte. Me se sedaj za vedamo pomena organizacije in solidarnosti. Mi pa objavljamo gornje brez komentarja o vlogi tujega kapitala pri nas.

Družba, s popolno demokratično enakostjo, ne pozna in ne trpi nobenega zatiranja. Le na popolnejši svoboda naziranj omogoča neprestan napredek, ki je življenjsko načelo družbe.

Avgust Bebel.

Delavski pravni svetovalec

Družba, s popolno demokratično enakostjo, ne pozna in ne trpi nobenega zatiranja. Le najpopolnejša svoboda naziranj omogoča neprestan napredek, ki je življenjsko načelo družbe. Avgust Bebel.

ste! Prinesite od tega človeka potrdilo!' — H koncu pristavi: »Da bi jaz šel njega prošiti za delo; rajši bi ga ...« Res, to bi bilo ponižanje, ki ga ni vsak zmožen in to zato, da bi smel potem prijeti za kramp in lopato ... Morda je sedaj ta skrivnostni dopisnik nasledil njegovo mesto in ravno vsled te »časti« prijel tako krepko za delo ...

Brezposelni tekstilni delavci, pozor! »Gorenjec« poroča: »Tekstilni delavci! Zveza združenih delavcev v Kranju ima na razpolago nekaj služb za izvežbane tekstilne delavce. Članiki na to reflektirajo, naj se zglasijo v njen pisarni v »Ljudskem domu« v Kranju. — Iste novice je razvidno, da ZZZD le ni edina zveljavna delavska strokovna organizacija, kako so svoj čas gospodje trdili, temveč navadno industrijsko podjetje.

Nadurno delo (Trbovlje)

Vprašanje: Kot delavec sem moral pri nekem podjetju celo leto opravljati nadurno delo. Ali lahko zahtevam mezdo za nadure z obrestimi?

Odgovor: Ako ste bili pri industrijskem podjetju z najmanj 15 delavci zaposlen dnevno preko 8 ur ali tedensko čez 48 ur, Vam mora podjetje plačati za vsako uro preko tega časa kot naduro s temeljno meздо in 50 odst. povškom, pri obrtnem podjetju pa vsako nad 10 urno delo dnevno. Vsaka mezda, torej tudi nadure, se lahko zahteva za 3 leta nazaj od dneva vložitve tožbe pri sodišču. Od zapadlosti naprej težejo tudi 5 odst. zakonite zamudne obresti.

Prodaja gozdne parcele (Trbovlje)

Vprašanje: Rad bi prodal polovico gozdnih parcel. Kupec pravi, da moram imeti v to svrhu posebno dovoljenje banske uprave.

Odgovor: Kupcije nepremičnin mora v okoliših okrožnih sodišč Maribora, Murske Sobote, Celja, Novega mesta in Ljubljane odobriti zemljiškoprometna komisija pristojnega okrajnega sodišča, ne pa banska uprava. Vi morate torej skleniti najprej pisмено kupno pogodbo, plačati v 15 dneh predpisane pristojbine pro davnosti upravi in nato predložiti to kupno po

Otvoritev gostilne

Podpisana sporočam občinstvu,
da sem otvorila svojo gostilno

v Zrkovcih pri Pobrezju

Potrudila se bom cenj. gostje po-
streči s prvovrstnimi jedili in
dobro kapljico. — Za čim
večji obisk se priporoča

godbo zemljiškoprometni komisiji s prošnjo za odobritev. Šele nato se bo lahko kupec vključil kot lastnik na polovici prodane gozdne parcel.

Plačilo mojstru za pouk vajenca (Kočevje)

Vprašanje: Svojega sina sem dal v uk nekemu mojstru, s katerim sem se dogovoril, da mu bom za sina prvo leto plačal določen znesek v 3 obrokih kot ukovino, dočim bo mojster sinu dajal hrano in stanovanje. Mojster pa je dajal mojemu sinu zelo slabo stanovanje in je moral sin spati večinoma na vsivlih, radi česar sem mojstru odklonil plačilo drugega obroka. Mojster me sedaj opominja na plačilo. Ali bi mogel ta znesek iztožiti, ko se ni držal dogovora glede stanovanja in ko je tudi moj sin moral opraviti pri njem znatno število nadur?

Odgovor: Po našem mnenju ste upravičeno zadržali drugi obrok, ako je stanovanje, ki ga je mojster Vašemu sinu dajal, bilo za celo leto za toliko manj vredno od obljubljenega, kolikor je znašal obrok. Če Vas bo mojster tožil, uveljavljajte v pravdi tudi, da je sin moral delati nadure in da mu mojster dolguje zanje odškodnino.

Sportna rubrika

Nogometna tekma. V nedeljo, dne 4. t. m. se bo vršila prvenstvena tekma med SK Raupidom in SK Slavijo (Pobrežje). SK Slavija delavski klub in razpolaga z izvrstnimi nogometaši. V kratkem času je napredovala v prvi razred in bo v nedeljski tekmi nastopila prvi kot prvorazredno moštvo. V predtekmi nastopita rezervi obeh klubov za prvenstvo mariborskih rezerv. Začetek predtekm ob pol 12 uri, ob 16. uri glavna tekma na igrišču SK Željeznica na Tržaški cesti. Občinstvo, ki se zanima za šport, naj s svojim obiskom podpre ta mladi športni klub. — Odbor.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zastopnik: Maribor, Orožnova 6.

Bivša Javna kuhinja
v Mariboru, Slomškov trg

Za konzorcij izdaja in ureja Adolt Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.

Sagadin Uršula, gostilničarka